

Arbetslivskommissionen för ICT-branschen, lägesbild 2022–2023

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI. Uppgifterna om utförda studieprestationer 2022 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2023. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2023 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2024. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehanteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI och då syns uppgifterna i statistiken som "inga uppgifter"/"har inte meddelats". De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2022 eller 2023 som tillställts kommissionen. Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

De examina som hör till arbetslivskommissionen för ICT-branschen har förnyats och examina i datateknik och datakommunikationsteknik har kombinerats med examina i informations- och kommunikationsteknik.

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik, trädde i kraft 1.8.2022

Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik, trädde i kraft 1.1.2021

Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik, trädde i kraft 1.1.2021

På grund av detta har grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik inkluderats i antalet prestationer, fördelningen av yrkesprovsplatser och fördelningen av tvåpartsbedömning, eftersom den var i kraft under största delen av 2022.

Antal avlagda examina och examensdelar

	2022	2023	2022	2023
Avläggande av examina och examensdelar	hel examen	hel examen	examensdelar	examensdelar
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	581	115	3244	497
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	1576	2258	16987	19756
Kompetensområdet för programmering	487	89		
Kompetensområdet för användarstöd	323	61		
Inga uppgifter	771	2110		
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	48	36	272	237
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	1	2	4	5
Totalt	2206	2411	20507	20495

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Hela examensprestationer	hel examen		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	581	115	-80 %

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	1576	2258	43 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	48	36	-25 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	1	2	100 %

Examensdelsprestationer	examensdelar		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	3244	497	-85 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	16987	19756	16 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	272	237	-13 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	4	5	25 %

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Hel examen som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	3214	494	-85 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	16336	18932	16 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	205	158	-23 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	4	5	25 %

Examensdelar som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	30	3	-90 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	651	824	27 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	67	79	18 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	0	0	0 %

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik är i övergångsperioden fram till den 31 december 2024, och därför håller antalet avlagda hela examina och examensdelar på att minska.

Antalet prestationer i grundexamen i informations- och kommunikationsteknik har ökat. Det har skett ändringar i examensstrukturen, och informations- och kommunikationstekniken och datakommunikationsteknik har kombinerats i samma grundexamen. Detta kan vara en orsak till att antalet prestationer har ökat.

I yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik har antalet hela examina minskat och antalet examensdelar ökat. Ökningen av antalet examensdelar förklaras av att de som söker sig till yrkesexamina redan är i arbetslivet och har som mål att komplettera sin kompetens inom något specialområde istället för att avlägga hela examen

Genom tiderna har antalet personer som avlagt specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik varit minimalt. Specialyrkesexamens roll i förhållande till yrkeshögskoleexamina har väckt en del diskussion. Flera utbildningsanordnare har giltiga anordnartillstånd, men sannolikt erbjuder inte alla ens denna möjlighet.

Statistiken visar strukturförändringen i grunderna för grundexamen i informations- och kommunikationsteknik, de gamla examensgrunderna innehöll kompetensområden och de nya har examensbenämningar. Detta övergångsskede medför svårigheter att tolka statistiken, även Montör inom välfärdsteknik som tagits i bruk som pilotprojekt ingår.

Examina eller examinas kompetensområden med marginella prestationer

Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik avläggs fortfarande marginellt. Avläggandet av examensdelarna i yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik har blivit populärare, medan antalet avlagda hela examina har minskat. Antalet prestationer inom examinas kompetensområden börjar vara marginella, eftersom examina i datateknik och

datakommunikationsteknik är i övergångsperioden, övergångsperioden upphör 31.12.2024 Den nya examen i informations- och kommunikationsteknik saknar kompetensområden.

Anordnande av examina

Anordnartillstånd / Aktiva utbildningsanordnare

Examen	Anordnartillstånd 2022	Anordnartillstånd 2023	Aktiva anordnare 2022	Aktiva anordnare 2023
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	61	61	50	50
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	32	32	15	15
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	18	18	2	2

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

I fråga om anordnartillstånd och aktiva utbildningsanordnare finns det inga ändringar i jämförelsen mellan 2022 och 2023.

Anordnande av examina och fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik

För den största utbildningsanordnarens del avlades examen av sammanlagt cirka 160 personer, av vilka nästan hälften ännu hade beteckningen Datanom. Andra examensbenämningar var IT-stödperson och Programutvecklare. För de fem största utbildningsanordnarnas del är motsvarande uppgifter mycket likartade: Datanom är den kvantitativt största examensbenämningen, cirka 45 procent. Andra examensbenämningar utöver Datanom var Elektronikmontör, Montör inom välfärdsteknik, IT-stödperson, Programutvecklare och Datanätsinstallatör. När man beaktar alla utbildningsanordnare är resultatet mycket likartat: Datanom är fortfarande den kvantitativt största examensbenämningen (cirka 50 %).

Antalet avlagda grundexamina i informations- och kommunikationsteknik ökade med 43 procent från 2022 (2022: 1 576 examina och 2023: 2 258 examina). Här syns att grundexamen i datateknik och

datakommunikationsteknik slogs samman med denna examen. För den största utbildningsanordnarens del avlades examen av sammanlagt över 190 personer och benämningarna var datanom (24 st./12 %), IT-stödperson (82 st./42 %) och programutvecklare (88 st./45 %). För de fem största utbildningsanordnarnas del är motsvarande uppgifter mycket likartade: den kvantitativt största examensbenämningen är programutvecklare (42 %), näst störst är IT-stödperson (35 %), och på tredje plats kommer datanom (10 %). Andra examensbenämningar är elektronikmontör, montör inom välfärdsteknik och datanätsinstallatör.

När man beaktar alla utbildningsanordnare (2 258 avlagda examina) är resultatet mycket likartat, men datanätsinstallatören är den tredje mest avlagda examen: störst är programutvecklare (36 %), IT-stödperson (36 %), datanätsinstallatör (10 %) och datanom samt elektronikmontör (7 %) och montör inom välfärdsteknik (4 %).

Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik

Examensbenämningarna för de avlagda examina är "Inga uppgifter" i 44 examina och i fyra examina är examensbenämningen Datanom (YE). Examensbenämningen har endast funnits i examensgrunderna under övergångsperioden. Examensbenämningarna för de avlagda examina är "Inga uppgifter" i 30 examina och i sex examina är examensbenämningen Datanom (YE). Examensbenämningen har endast funnits i examensgrunderna under övergångsperioden.

Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik

Examensbenämningen har endast funnits i examensgrunderna under övergångsperioden.

Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik

För den största utbildningsanordnarens del avlades sammanlagt cirka 60 examina, och prestationernas examensbenämningar fördelades jämnt mellan Elektronikmontör, Montör inom välfärdsteknik och ICT-montör. För de fem största utbildningsanordnaren betonades examensbenämningarna på ett lite annorlunda sätt; ICT-montör är den överlägset största examensbenämningen i fråga om antalet avlagda examina. När man beaktar alla utbildningsanordnare är resultatet mycket likartat: ICT-montören är den kvantitativt största examensbenämningen (drygt 80 % av alla examensbenämningar).

Det avlades ännu 115 st. grundexamina, varav de största examensbenämningarna var Elektronikmontör (112 st./97 %) och Montör inom välfärdsteknik (3 st./3 %). Man kan ännu avlägga examen under övergångsperioden fram till 31.7.2024.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik

Flest examina avlades i huvudstadsregionen; den geografiska täckningen är mycket god i grundexamina. Studerande utexamineras från läroanstalter runt om i landet. Språkligt sett är grundexaminas huvudsakliga prestationsspråk finska (91,88 %), men examina har också avlagts på svenska (4,95 %) och engelska (3,17 %). Flest examina avlades i huvudstadsregionen; den geografiska täckningen är mycket god i grundexamina. Studerande utexamineras från läroanstalter runt om i landet. Språkligt sett är grundexaminas huvudsakliga prestationsspråk finska (95 %), men examina har också avlagts på svenska (4 %) och engelska (1 %).

Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik

Yrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik avlades vid cirka tio läroanstalter. De avlagda examina fördelades på olika håll i landet, men liksom grundexamina avlades också flest yrkesexamina i huvudstadsregionen. Vad gäller språk har grundexamina avlagts endast på finska (100 %). Yrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik avlades vid åtta läroanstalter. De avlagda examina fördelades på olika håll i landet, men liksom grundexamina avlades också flest yrkesexamina i huvudstadsregionen. Vad gäller språk har grundexamina avlagts endast på finska (100 %).

Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik

År 2022 avlades specialyrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik endast vid en läroanstalt. Examen avlades på finska (100 %). År 2023 avlades specialyrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik endast vid två läroanstalter, totalt två avlagda examina. Examina avlades på finska (100 %).

Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik

Flest examina inom informations- och kommunikationsteknik avlades i Norra Finland; den geografiska täckningen i grundexamina är mycket god. Studerande utexamineras från läroanstalter runt om i landet. Språkligt sett är grundexaminas huvudsakliga prestationsspråk finska (96,21 %), men examina har också avlagts på svenska (3,79 %). År 2023 avlades specialyrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik endast vid två läroanstalter, totalt två avlagda examina. Examina avlades på finska (100 %).

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov 2022

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	30 %	45 %	14 %	11 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	43 %	39 %	10 %	8 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	59 %	16 %	15 %	10 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	75 %	25 %	0 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Fördelning av platserna för yrkesprov 2023

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	22 %	57 %	16 %	5 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	49 %	32 %	10 %	9 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	75 %	2 %	14 %	9 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	100 %	0 %	0 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Förverkligande av tvåpartsbedömningen av yrkesinriktade examensdelar i bedömningen 2022 och 2023*

Examen	lärare och representant för arbetslivet 2022	lärare och representant för arbetslivet 2023	inga uppgifter 2022	inga uppgifter 2023
Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik	44 %	43 %	1 %	1 %
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	55 %	64 %	2 %	2 %
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	84 %	98 %	1 %	0 %
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	100 %	100 %	0 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Medeltal för studeranderesponsen* (avslutande enkät)

Examen	medeltal för yrkesprov 2022	medeltal för yrkesprov 2023	medeltal för alla frågegrupper 2022	medeltal för alla frågegrupper 2023
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.3	4.2	4.0	4.0
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.2	4.5	4.3	4.2
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	-	-	-	-

** Bedömningsskala 1–5*

Arbetsplatsenkät 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.1	4.1
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.0	3.8
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	-	-

* Bedömningsskala 1–5

Enkät för arbetsplatshandledare 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.2	4.2
Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	4.1	4.1
Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik	-	-

Reflektioner

Fördelning av platserna för yrkesprov

Grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik är en examen som kommer att försvinna, vilket återspeglas i platserna där yrkesprov avläggs. I fråga om prestationerna i grundexamen i informations- och kommunikationsteknik kan man konstatera att utvecklingen går i rätt riktning, det vill säga att yrkesprov som görs på arbetsplatsen har ökat med cirka 6 procent (43 %→49 %), vilket i fråga om antalet prestationer är fler än 130 studerande. I fråga om yrkes- och specialyrkesexamina kan man konstatera att antalet prestationer är så litet att en jämförelse av åren inte är relevant.

Förverkligande av tvåpartsbedömningen

Enligt statistiken har tvåpartsbedömningen förbättrats och förverkligas bäst i yrkes- och specialyrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik. Bedömningar gjorda av en företrädare för arbetslivet och en lärare/företrädare för utbildningsanordnaren har stigit till 56,5 procent i grundexamen. Bedömningar gjorda endast av lärare/företrädare för utbildningsanordnaren är ändå 41 procent i grundexamen, så det finns fortfarande mycket att förbättra. Glädjande nog har också antalet Inga uppgifter-anteckningar minskat. I grundexamina ökar också glädjande nog andelen tvåpartsbedömningar gjorda av en lärare och en representant för arbetslivet. I fråga om yrkes- och specialyrkesexamina kan man konstatera att antalet prestationer är så litet att en jämförelse av åren inte är relevant. Enligt statistiken har tvåpartsbedömningen förbättrats ytterligare och förverkligas bäst i yrkes- och specialyrkesexamina i informations- och kommunikationsteknik. I båda fallen är andelen nästan 100 procent, och glädjande nog har antalet Inga uppgifter-anteckningar också minskat.

Studeranderespons

I grundexamen i informations- och kommunikationsteknik ligger medeltalen på en god nivå. Medeltalen enligt åldersgrupp ligger mellan 3,8 och 4,2. Enligt kön ligger män och kvinnor båda på nivå 4 och annat/inget svar på nivå 3,6. Examensspråket finska och engelska ligger på samma nivå 4,0 och svenska på 3,9. I yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik ligger medeltalen på en mycket god nivå. Medeltalen enligt åldersgrupp ligger mellan 4,1 och 4,2 (studerande i åldersgrupperna 25–54). Enligt kön ligger män på 4,3 och kvinnor på 4,0. Examensspråket finska 4,2 (inga prestationer på engelska eller svenska). Trenden för grundexamen i informations- och kommunikationsteknik på längre sikt sedan 2018 har varit mycket stabil, en mycket liten höjning 2018 (3,91) vs. 2023 (4,0). Trenden för yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik har stigit och sjunkit på lång sikt, variationen är måttlig mellan 3,92 och 4,36. Särskild uppmärksamhet fästs vid att det högsta medeltalet är från den senaste finansieringsperioden 1.7.2022–30.6.2023.

Arbetsplatsenkät

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika examina 2022

I fråga om grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,2 (minst 3,4 och högst 4,9). I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,3 (minst 3,6 och högst 4,0). Det finns alltså ingen betydande skillnad mellan dessa två grundexamina.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika utbildningsanordnare 2022

I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 2,8 och som högst 4,5, medeltalet var 4,1. I fråga om yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik kom det endast in två svar från utbildningsanordnare, så uppgifterna är inte jämförbara med andra resultat. Det förekommer variationer mellan utbildningsanordnarna för grundexamen i informations- och kommunikationsteknik, men medeltalet 4,1 visar att den allmänna situationen är god.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika examina 2023

(Uppgifterna har hämtats från vårterminen –23 och höstterminen –23). I fråga om grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 43,9 (minst 3,6 och högst 4,4). I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,1 (minst 3,6 och högst 4,4). Det finns alltså ingen betydande skillnad mellan dessa två grundexamina.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika utbildningsanordnare 2023

I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 3,1 och som högst 4,5, medeltalet var 4,1. I fråga om yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 3,5 och som högst 5,0, medeltalet var 3,8.

Det förekommer variationer mellan utbildningsanordnarna för grundexamen i informations- och kommunikationsteknik, men medeltalet 4,1 visar att den allmänna situationen är god. Endast ett svar gällde specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik.

Arbetsplatshandledarenkät

Medeltalet viktat med arbetsplatsperiodernas längd.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika examina 2022

I fråga om grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,2 (minst 3,4 och högst 4,9). I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,3 (minst 3,6 och högst 4,0). Det finns alltså ingen betydande skillnad mellan dessa två grundexamina.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika utbildningsanordnare 2022

I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 3,5 och som högst 5,0, medeltalet var 4,2. I fråga om yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik kom det endast in två svar från utbildningsanordnare, så uppgifterna är inte jämförbara med andra resultat.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika examina 2023

Uppgifterna har hämtats från vårterminen –23 och höstterminen –23. I fråga om grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,2 (minst 3,9 och högst 4,3). I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga uppgifterna för alla svar på en allmän nivå 4,2 (minst 4,0 och högst 4,5). Det finns alltså ingen betydande skillnad mellan dessa två grundexamina.

Jämförelse av medeltalsuppgifter mellan olika utbildningsanordnare 2023

I fråga om grundexamen i informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 2,9 och som högst 4,8, medeltalet var 4,2. I fråga om yrkesexamen i

informations- och kommunikationsteknik var de genomsnittliga variationerna mellan utbildningsanordnarna som lägst 3,8 och som högst 5,0, medeltalet var 4,1.

Det kom inga svar gällande specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik.

Reflektioner

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Responserna från de studerande visar att yrkesprovsmiljöerna och deras lämplighet för påvisande av kunnande genomgående har förbättrats då genomsnittet för nöjdheten är drygt 4. Det bör konstateras att studerande med begränsad arbetserfarenhet inom branschen inte nödvändigtvis har färdigheter att göra en heltäckande bedömning. I arbetsplats- och arbetsplatshandledarenkäterna ingick inga frågor om detta, så kommissionen önskar att detta utvecklas i fortsättningen.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

För vissa utbildningsanordnares del har man på förhand övervägt motiveringar i de examensspecifika planerna för bedömning av kunnande, men inte på ett heltäckande sätt. Motiveringarna är bl.a. dålig tillgång till yrkesprovsplatser och säkerhetsutredningarna som ingår i entreprenadarbetena, eller att alla krav på yrkesskicklighet inte kan påvisas på ett heltäckande sätt på platserna för yrkesprov. Motiveringen kan också vara att den studerandes utexaminering annars fördröjs.

Minderåriga har inte möjlighet att delta i alla arbetsuppgifter eller så anställs de inte alls på arbetsplatserna (säkerhetsutredning).

”Den studerande visar sin yrkesskicklighet i ett yrkesprov genom att utföra arbetsuppgifter på en arbetsplats. Av grundad anledning kan den studerande vid behov visa sitt kunnande även på annat sätt. Vid tillfället för påvisandet av kunnandet visar den studerande hur bra hen har uppnått den yrkesskicklighet och det kunnande som är fastställda i examensgrunderna.”

Det kan vara för riskfyllt eller omöjligt att avlägga vissa examensdelar i produktionsmiljöer t.ex. på grund av säkerhetsutredningar. Motiveringen kan också vara att den studerandes utexaminering annars fördröjs eller i värsta fall förhindras helt. Planen för bedömning av kunnandet och praxisen motsvarar dock inte alltid varandra. Det väsentliga är att planen motsvarar praxisen och att motiverade skäl och specialfall antecknas i den studerandes PUK/yrkesprovsplan och att de också följs upp vid läroanstalten och att man bedömer om det behövs åtgärder t.ex. för att få högklassiga yrkesprovsmiljöer och arbetsplatser.

Generaliseringar om rättelseyrkanden

Arbetslivskommissionen har fått ett rättelseyrkande av vilket det framgick att bedömarna inte först har fått en begäran om granskning. I samband med utredningen av ärendet märkte man att det förekommer oklarheter i hur begäran om granskning av bedömning av kunnandet samt rättelseyrkan gjorts samt i anvisningarna och i processen.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

I regel har både utbildningsanordnarens gemensamma och examensspecifika planer för bedömning av kunnande gjorts upp på behörigt sätt. Arbetslivskommissionen har fäst uppmärksamhet vid motiveringarna till yrkesprov som ordnas i läroanstaltsmiljön och bett att de preciseras.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Enligt studeranderesponserna upplever de studerande att den personliga tillämpningen fungerar, medeltalens variationsintervall är 3,7–4,1. Det bör dock observeras att medeltalen i alla åldersgrupper ligger under den nationella nivån.

Utvecklingsobjekt i anordnarnas verksamhet enligt kommissionen

Ett utvecklingsobjekt är fortfarande att inkludera arbetslivet mer bl.a. genom bättre tillgång till information och vidareutveckling av samarbetet. Även i arbetsplatsresponserna syntes kommunikationen om samarbetsmöjligheterna som ett utvecklingsobjekt.

Kanske arbetslivet inte har tillräcklig kunskap om yrkesexamens och specialyrkesexaminans roll i utbildningsutbudet och om fortsatta studier. Å andra sidan har inte heller läroanstalterna för närvarande många

studerande som genomför yrkesexamen, och det är få utbildningsanordnare som har anordnartillstånd för specialyrkesexamen.

I arbetslivet önskar man ett närmare samarbete mellan olika skolor, särskilt vid olika evenemang. Denna önskan framkom under ett besök.

Ett utvecklingsobjekt som föreslogs för utbildningsanordnaren var också att utveckla flerformsstudierna och ett digitalt campus. För studerande inom informations- och kommunikationsteknik och unga är det särskilt viktigt att lära sig möta människor ansikte mot ansikte, kommunikations- och interaktionsfärdigheter och kundservice samt försäljning (åtminstone av den egna kompetensen). Dessa flerformsstudier och det digitala campus utgör förvärvande av kompetens, och arbetslivskommissionen för ICT-branschen fokuserar ju på påvisande av kompetens och yrkesprov.

Utvecklingen av Wilma-systemet lyftes också fram främst i anslutning till anteckningen av yrkesprovsmiljöer och bedömare. I fråga om dessa fanns det inte tillräckligt med valmöjligheter i Wilma som skulle motsvara de urvalslistor som andra anordnare av yrkesutbildning har tillgång till. Således motsvarade anteckningarna i Wilma och fungerande praxis samt planen för bedömning av kunnande inte varandra. Dessutom lyftes utvecklingen av en mall för yrkesprovsplanen fram.

Man får inte glömma att vidareutveckla de studerandes kundservice- och kommunikationskompetens, utan den bör alltid finnas med vid sidan av den övriga kompetensen.

Befolkningens åldrande är en allmän utmaning ur både lärarnas och de studerandes perspektiv. Det råder brist på yrkeskunniga lärare och detta framhävs särskilt i glesbefolkade områden. Det återstår att se hur mycket nedläggningen av vuxenutbildningsstödet som ingår i regeringsprogrammet kommer att utmana utbildningsanordnare särskilt i de regioner där de studerandes åldersstruktur hela tiden förändras i en allt äldre riktning. Ändringarna i åldersstrukturen orsakar mycket att fundera på och en hel del huvudbry som läroanstalten inte har möjlighet att påverka direkt via studiernas kvalitativa, innehållsmässiga eller andra utvecklingsåtgärder.

Det är skäl för utbildningsanordnarna att fästa uppmärksamhet vid studeranderesponsen och arbetslivsresponsen. Data från responsen utnyttjas fortfarande i för liten utsträckning som konkreta utvecklingsåtgärder. Om man har funderat på utvecklingsåtgärder måste man också följa upp dem regelbundet.

Gemensamma examensdelar och deras delområden

De gemensamma examensdelarna avläggs i regel separat, de har inte integrerats i påvisandet av kunnande och yrkesprov i de yrkesinriktade examensdelarna. De gemensamma examensdelarna upplevs som utmanande och förvärvandet av kompetens genomförs uppenbarligen i huvudsak tillsammans med den egna gruppen som närundervisning enligt läroordningen. Å andra sidan erbjuds de studerande också möjlighet att avlägga dem flexibelt som helt webbaserade studier. Det finns kanske fler lösningar som är integrerade i påvisande av yrkesinriktad kompetens och yrkesprov inom vissa andra utbildningsområden. Det kunde vara bra att genomföra kollegialt lärande inom dessa områden.

Vid läroanstalterna finns ofta en separat miljö med låg tröskel dit studerande kan komma för att genomföra sina studier samt få hjälp och handledning för studier i både yrkesinriktade och gemensamma examensdelar.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet och erfarenheter av examensgrundernas funktion

Enligt arbetslivet har man under de senaste åren gjort framsteg i examensgrunderna, och de nuvarande examensgrunderna fungerar i regel bra ur arbetslivets perspektiv. Förhoppningen är att vikten av kundservicekompetens och kommunikation med kunden ska betonas allt mer.

Omfattningen av yrkesprovet bedöms utifrån kraven på yrkesskicklighet och yrkesprovet kompletteras vid behov t.ex. på olika ställen. De studerandes kompetens och utbildning motsvarar väl arbetslivets behov. Ur läroanstaltens synvinkel kan kraven för grundexamen och yrkesexamen i regel särskiljas väl. I några små

undantagsfall kanske man funderar lite på differentieringen av kraven för grundexamen och yrkesexamen. Examens krav och bedömningskriterier fungerar i regel väl. I några enskilda utvärderingsobjekt kanske man funderar på hur man kan genomföra yrkesprovet.

De studerande är mycket nöjda med examensdelarnas valfrihet. Ur läroanstaltens synvinkel har kravet på två bedömare underlättat utvärderingarna jämfört med den tidigare trepartsbedömningen.

Benämningen IT-stödperson ansågs mer vara ett yrke än en utbildning. Därför framfördes en önskan om en ny utvärdering av examensbenämningen. I diskussionerna lyfte man fram återställandet av den gamla beteckningen "datanom" samt den eventuella nya beteckningen "databehandlingsexpert".

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Valbarheten begränsas av examensdelarnas omfattning, examensdelarna upplevs som för stora. Detta gör det svårare både att erbjuda tillvalsämnen och att utarbeta läsordningen på ett flexibelt sätt. Detta har lett till brist på valfrihet.

De stora examensdelarna i de nya examensgrunderna upplevdes som utmanande. Detta gör det svårare både att erbjuda tillvalsämnen och att utarbeta läsordningen på ett flexibelt sätt. Detta har lett till ett begränsat antal valbara examensdelar. Det önskas att examensgrunderna skulle innehålla fler examensdelar värda 15 och/eller 30 kp, vilket skulle möjliggöra en mer omfattande valfrihet samt att avlägga examensdelar i kors. Detta framkom inte i intervjuerna med studerande, men det förblev oklart om de studievägar som erbjuds de studerande är för färdiga och låsta.

Gemensamma yrkesinriktade tillvalsämnen: I grundexamen i informations- och kommunikationsteknik har sammanlagt 299 gemensamma yrkesinriktade tillvalsämnen genomförts från sex olika examensdelar. Examensdelen Arbete som kräver spetskompetens har avlagts mest 2023 (149/102). Examensdelarna Planering av företagsverksamhet (78/83) och Arbete i ett företag (34/33) (gemensamma tillvalsämnen) har avlagts näst mest 2023. Klart fler har avlagt examensdelen Att fungera i en internationell arbetsmiljö än 2022 (25/5). Den nya examensdelen Verksamhet med ansvar för klimatet har tagits med i de gemensamma yrkesinriktade valbara examensdelarna, och den har genomförts av 9 studerande. Examensdelen Förberedelse för arbetsplatshandledaruppgifter har avlagts av fyra studerande, vilket är ungefär lika många som 2022 (4/5).

I grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik har sammanlagt sju gemensamma yrkesinriktade tillvalsämnen genomförts från två olika examensdelar.: Planering av företagsverksamhet (6 st.) och Arbete som kräver spetskompetens (1 st.).

Behov i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

Det är utmanande för personer under 18 år att hitta yrkesprovsplatser i arbetslivet, ibland begränsar till och med lagstiftningen deras deltagande i vissa arbetsuppgifter. Dagens arbetslivsbehov som förändras snabbt utmanar examensdelarnas krav på yrkesskicklighet och examensstruktur.

Det behövs en förändring i kulturen på arbetsplatser för att de ska ta emot unga och stödja dem i integrationen i arbetslivet. De unga får grunderna i sitt yrke vid läroanstalten, och arbetslivet ansvarar för att stödja de unga på vägen ut i arbetslivet.